

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til p-handicap@sm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 24/00593-2

27. MARTS 2024

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM ÆNDRING AF REGLERNE OM MAGTANVENDELSE OG ANDRE INDGREB I SELVBESTEMMELSESRETEN

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har ved e-mail af 27. februar 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til lovforslag om ændring af serviceloven, voksenansvarsloven og forskellige andre love (Ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten mv.).

Instituttet har følgende bemærkninger:

SAMMENFATNING

Lovforslaget indeholder en længere række ændringer af reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten for personer med nedsat funktionsevne og anbragte børn og unge.

Alle ændringerne går i retning af at udvide adgangen til at anvende magt og gøre indgreb i borgernes rettigheder. Behovet for at foretage disse udvidelser er ikke blevet undersøgt i forhold til flere af forslagene. Borgernes holdning er generelt ikke blevet undersøgt, og Rambølls evaluering blandt ledere og medarbejdere peger ikke på et behov for væsentlige udvidelser af magtanvendelsesreglerne.

Hvis forslaget vedtages i sin nuværende form, vil det føre til flere og større indgreb i borgernes muligheder for at leve et selvstændigt liv og træffe egne valg og udvide mulighederne for at anvende fysisk magt over for dem og begrænse deres bevægelsesfrihed.

Udfordringer omkring konflikter og vold på blandt andet botilbud bør først og fremmest søges løst via pædagogiske og konfliktnedtrappende indsatser frem for anvendelse af magt.

Der eksisterer lige nu ikke pålidelige tal for anvendelsen af magt og andre indgreb. Det gør det umuligt at følge udviklingen på området eller vurdere effekten af dette og andre lovforslag.

Det er derfor instituttets overordnede anbefalinger:

- At ministeriet sikrer, at der løbende bliver indsamlet og offentliggjort pålidelige tal om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter serviceloven og voksenansvarsloven, så udviklingen kan monitoreres, og at årsagerne til eventuelle stigninger bliver undersøgt.
- At ministeriet iværksætter tiltag for at forebygge og reducere magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.
- At regeringen tager initiativ til, at der bliver vedtaget en konkret målsætning om at forebygge og reducere magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter både serviceloven og voksenansvarsloven mest muligt.

Instituttets væsentligste anbefalinger til lovforslagets enkelte dele er følgende:

Ministeriet foreslår at skabe en videre adgang til at optage mennesker med handicap i botilbud uden deres samtykke. Instituttet vurderer, at et så vidtgående indgreb altid kræver meget tungtvejende grunde. Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer forslaget, så kravene til optagelse i botilbud efter forslaget til § 129 b skærpes betydeligt.
- At ministeriet ændrer forslaget, så det i stedet bygger på en ordning med støttet beslutningstagen, hvor borgeren støttes i at træffe egne beslutninger og i at give udtryk for egen vilje.

Ministeriet foreslår at udvide adgangen til at anvende fysisk magt til at fastholde, tilbageholde eller tilbageføre personer med handicap. Instituttet vurderer, at der er tale om en betydelig udvidelse, hvis nødvendighed ikke er dokumenteret. Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet undlader at fremsætte forslaget om at udvide adgangen til at anvende fysisk magt efter servicelovens § 124 d.
- At ministeriet – hvis det fastholder bestemmelsen – tydeliggør, hvornår det er tilladt at anvende fastholdelse, tilbageholdelse og tilbageførsel efter den foreslåede bestemmelse.

Ministeriet foreslår at skabe adgang til at låse borgere inde i deres bolig på botilbud i op til ti timer. Instituttet vurderer, at der er tale om et

betydeligt indgreb i borgernes rettigheder, hvis nødvendighed ikke er dokumenteret. Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet undlader at fremsætte forslaget til § 128 h, stk. 1, om at låse beboere inde i deres boliger på botilbud.
- At ministeriet – hvis det fastholder bestemmelsen – ændrer forslaget, således *at* forhåndsgodkendelsen fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap gælder for en kortere periode, *at* indelåsning ikke kan anvendes, hvis beboeren er til væsentlig fare for sig selv, eller begrundes med, at beboeren er udendørssøgende, og *at* indelåsning aldrig kan anvendes, hvis boligen bebos af andre.

Ministeriet foreslår at skabe en lovhjemmel til, at personalet kan tiltvinge sig adgang til borgerens bolig, hvis vedkommende eksempelvis er til fare for sig selv. Instituttet vurderer, at der er tale om et betydeligt indgreb i borgernes privatliv, som kræver tungtvejende grunde at anvende. Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet tydeliggør i bemærkningerne til § 128 i, at den kun kan anvendes, når der er fare for beboerens eller andres liv, legeme eller helbred.
- At ministeriet forkorter den periode, Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicaps forhåndsgodkendelse kan gælde for.

Ministeriet foreslår at skabe mulighed for, at kommunerne kan observere borgere i deres hjem via kamerakig. Instituttet vurderer, at der er tale om et betydeligt indgreb i borgernes privatliv, som kræver tungtvejende grunde at anvende. Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet indsnævrer betingelserne for, hvornår kamerakig kan anvendes, så det tydeliggøres, at det skal være det mindst indgribende middel.
- At ministeriet stiller som betingelse, at borgeren, eventuelt med støtte, har samtykket til anvendelsen af kamerakig.
- At ministeriet stiller som krav, at der skal være en indikator på kameraet for, hvornår det er tændt, for eksempel via en lille lampe eller lyd (afhængig af borgerens behov og præferencer).

Instituttet fremsætter desuden en række anbefalinger vedrørende forslagene om aflåsning og sikring af døre mv. på bo- og dagtilbud, anvendelse af stofselere, anvendelse af lyd- og bevægelsesmonitorering, sagkundskaben i Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, registrering og indberetning af visse

magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten samt tidsubegrænsede forhåndsgodkendelser af visse indgreb.

I det følgende redegør instituttet først kort for lovforslagets indhold og menneskeretlige ramme. Dernæst peger instituttet mere overordnet på behovet for at monitorere udviklingen i anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten og iværksætte tiltag for at begrænse og forebygge disse mest muligt. Herefter gennemgår instituttet lovforslagets enkelte dele.

LOVFORSLAGETS INDHOLD

Ministeriet foreslår at udvide mulighederne for at anvende magt og gøre andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne og for anbragte børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder.

Forslagene skal ifølge de almindelige bemærkninger afsnit 1 varetage hensynet til borgeren selv og til andre ved at sikre, at personalet på blandt andet botilbud har de rette rammer til at drage omsorg for borgerne. Desuden skal en række andre tiltag lette administrationen for kommunerne og frigøre ressourcer for personalet samt sikre en mere effektiv ressourceudnyttelse.

For de voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne foreslås det blandt andet:

- At give myndighederne en bredere adgang til at optage borgere i botilbud uden deres samtykke (lovforslagets § 1, nr. 24-27)
- At udvide adgangen til at fastholde, tilbageholde eller føre en borger tilbage til egen bolig (lovforslagets § 1, nr. 9)
- At skabe hjemmel til at låse beboere inde i deres egen bolig på botilbud i op til ti timer (lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 128 h))
- At skabe hjemmel til at tiltvinge sig adgang til en beboers bolig på botilbud (lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 128 i))
- At skabe hjemmel til at aflåse og sikre visse døre mv. i bo- og dagtilbud (lovforslagets § 1, nr. 22 (§§ 128 d-128 f))
- At skabe hjemmel til at låse og sikre skabe og skuffer mv. i en beboers bolig på botilbud (lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 128 g))
- At give mulighed for at observere borgere via kamerakig og udvide mulighederne for lyd- og bevægelsesmonitorering (lovforslagets § 1, nr. 18-19)

Samtidig foreslås det at lempe kravene til indberetning og registrering af magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten (lovforslagets § 1, nr. 45 og 48).

For anbragte børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder foreslås det:

- At skabe hjemmel til at inddrage euforiserende stoffer, alkohol og mobiltelefoner mv. med fysisk magt (lovforslagets § 2, nr. 4)
- At skabe hjemmel til at undersøge deres person og opholdsrum for at finde alkohol og mobiltelefoner (lovforslagets § 2, nr. 7)
- At skabe hjemmel til at undersøge besøgende på sikrede døgninstitutioner for effekter, der kan true ordenen eller sikkerheden på institutionen (lovforslagets § 2, nr. 11)

DEN MENNESKERETLIGE RAMME

To af FN's Handicapkonventions mest centrale principper er respekten for menneskets værdighed og personlige autonomi, herunder friheden til at træffe egne valg, og muligheden for fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet.¹

Historisk set har institutionalisering af mennesker med handicap været et af de største indgreb i og barrierer for deres muligheder for at leve et værdigt og selvstændigt liv og for at indgå i familie- og samfundslivet på lige fod med andre. Institutionalisering forekommer stadig i dag, når mennesker med handicap optages i botilbud, hvor de underlægges begrænsninger i deres personlige frihed, kontakt til omverdenen og selvbestemmelse.

Danmark tiltrådte FN's Handicapkonvention i 2009 og påtog sig herved at sikre, at mennesker med handicap – på lige fod med andre – har mulighed for at vælge deres bopæl, herunder hvor og med hvem de vil bo, samt adgang til den nødvendige støtte for at kunne leve og være inkluderet i samfundet og for at forebygge isolation.²

Anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten kan øge institutionaliseringen af mennesker med handicap og udgøre betydelige indgreb i menneskerettighederne for en udsat gruppe borgere.

Myndighedernes beslutning om at optage borgere i botilbud uden deres samtykke udgør således et stort indgreb i deres ret til at vælge bolig og være inkluderet i samfundet, ret til privat- og familieliv mv.³

¹ FN's Handicapkonventions artikel 3, litra a og c, samt artikel 12 og 19.

² FN's Handicapkonventions artikel 19, litra a og b.

³ FN's Handicapkonventions artikel 19, 22 og 23 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

Desuden udgør anvendelsen af fysisk magt et indgreb i borgernes ret til personlig integritet og selvbestemmelse.⁴

Endvidere vil tilbageholdelser af borgere udgøre et indgreb i deres ret til personlig frihed og vil både kunne bestå i frihedsberøvelser⁵ og andre begrænsninger i deres bevægelsesfrihed.⁶

Endelig begrænses borgernes ret til privatliv blandt andet ved de gældende regler om undersøgelser af deres person og opholdsrum og de foreslåede regler om at tiltvinge sig adgang til deres boliger og observere dem via kamerakig.⁷

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten bør derfor forebygges og begrænses mest muligt. Udvidelser af servicelovens og voksenansvarslovens magtanvendelsesregler bør derfor også hvile på et solidt vidensgrundlag.

BEHOV FOR BEDRE MONITORERING AF MAGTANVENDELSE OG TILTAG FOR AT FOREBYGGE DET MEST MULIGT

Nærværende lovforslag indeholder som anført ovenfor en række udvidelser i adgangen til at anvende magt og gøre indgreb i selvbestemmelsesretten over for personer med nedsat psykisk funktionsevne og anbragte børn og unge.

For serviceloven bygger disse ændringer på Rambølls evaluering fra august 2023, input fra interessenter (blandt andet fra en workshop afholdt i ministeriet i maj 2023) og anbefalinger fra Ekspertudvalget på socialområdet. For voksenansvarsloven bygger ændringerne på fire undersøgelser og evalueringer fra 2020 og oplysninger om relevante problemstillinger fra interessenter og Folketingets Ombudsmand (de almindelige bemærkninger afsnit 1).

Instituttet finder det bekymrende, at der indføres så vidtgående udvidelser i adgangen til at anvende magt og gøre indgreb over for borgerne på et forholdsvis begrænset vidensgrundlag. Behovet for flere af de foreslåede ændringer ses slet ikke at være blevet undersøgt i de

⁴ FN's Handicapkonventions artikel 3, litra a, og artikel 17 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

⁵ Grundlovens § 71, FN's Handicapkonventions artikel 14 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5.

⁶ FN's Handicapkonventions artikel 18 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions 4. tillægsprotokol artikel 2.

⁷ Grundlovens § 72, FN's Handicapkonventions artikel 22 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.

nævnte undersøgelser. Det gælder for eksempel forslagene om at udvide adgangen til at fastholde, tilbageholde og tilbageføre borgere med fysisk magt og at låse dem inde i deres bolig på botilbud.

Hvis lovforslaget vedtages med sit nuværende indhold, vil det være et markant tilbageskridt for afinstitutionaliseringen af mennesker med handicap. Forslaget vil således begrænse deres muligheder for at leve et selvstændigt liv og træffe egne valg ved blandt andet at udvide mulighederne for at optage borgere i botilbud uden deres samtykke, anvende fysisk magt og gøre indgreb i deres bevægelsesfrihed.

Der er desuden væsentlig risiko for, at forslaget vil føre til en stigning i anvendelsen af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Forskning viser således, at magtanvendelse kan medføre frustrationer og konflikter, der kan resultere i, at der anvendes endnu mere magt.⁸

På nuværende tidspunkt kan det ikke siges med sikkerhed, hvilken vej udviklingen går på magtanvendelsesområdet, da der mangler pålidelige tal. Rambølls evaluering viser således, at mange magtanvendelser ikke indberettes.⁹ Der er desuden forskellige praksisser for at registrere og indberette magtanvendelser.¹⁰ Det er i sig selv stærkt kritisabelt, at det ikke er muligt at monitorere udviklingen inden for et område, hvor borgernes grundlæggende rettigheder let kan komme under pres.

Rambølls evaluering viser, at der er sket en stor stigning i antallet af indberettede magtanvendelser på handicapområdet fra 5.551 i 2019 til 13.127 i 2022 samtidig med, at 39 procent af de adspurgte kommuner svarer, at det faktiske antal magtanvendelser på dette område i 2022 var højere end det indberettede.¹¹ Det er som anført ikke muligt at afgøre, i hvilket omfang denne udvikling skyldes et stigende antal magtanvendelser eller en ændret indberetningspraksis.

Tallene bør ikke desto mindre give anledning til at undersøge, om anvendelsen af magt faktisk er stigende, hvilke typer af magt der

⁸ Stine Grønbæk Jensen og Jesper Vaczy Kragh, Erfaret magt: Frustrationer og fastholdelse på botilbud, Syddansk Universitetsforlag, 2020, side 17-19 med henvisninger.

⁹ Rambøll, Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler, august 2023, side 16-18.

¹⁰ Social- og Boligstyrelsen, Baggrundsdata til Social- og Boligstyrelsens rapport om socialtilsynenes virksomhed 2022, november 2023, side 4.

¹¹ Rambøll, Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler, august 2023, side 17-20.

anvendes, hvilke årsager der ligger bag, og hvad der kan gøres for at nedbringe anvendelsen af magt mest muligt.

Instituttet anbefaler på denne baggrund:

- At ministeriet sikrer, at der løbende bliver indsamlet og offentliggjort pålidelige tal om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter serviceloven og voksenansvarsloven, så udviklingen kan monitoreres, og at årsagerne til eventuelle stigninger bliver undersøgt.
- At ministeriet iværksætter tiltag for at forebygge og reducere magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.
- At regeringen tager initiativ til, at der bliver vedtaget en konkret målsætning om at forebygge og reducere magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter både serviceloven og voksenansvarsloven mest muligt.

Instituttet vil i de følgende afsnit kommentere på de enkelte dele i lovforslaget. De ovenstående bemærkninger og anbefalinger gælder både for serviceloven og voksenansvarsloven, men instituttet har kun konkrete bemærkninger og anbefalinger til forslagene vedrørende serviceloven.

BORGERE BØR KUN OPTAGES I BOTILBUD UDEN DERES EGET SAMTYKKE NÅR DET ER ABSOLUT PÅKRÆVET

Som reglerne er i dag, kan personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne blive optaget i særlige botilbud uden deres samtykke, hvis det er absolut påkrævet for, at de får den nødvendige hjælp, og de ellers udsætter sig selv for væsentlig personskade (servicelovens § 129), eller hvis personens nedsatte funktionsevne skyldes en sindslidelse, og vedkommende samtidig er til væsentlig fare for eller udviser en særligt truende eller en særligt chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, og det er absolut påkrævet at flytte dem (§ 129 a).

Desuden kan personer, hvis nedsatte funktionsevne er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse, og som mangler evnen til at give informeret samtykke, men ikke modsætter sig flytning, blive optaget i et bestemt botilbud, hvis deres værge eller fremtidsfuldmægtig samtykker til det, og flytningen vurderes påkrævet for, at borgeren kan få den pågældende hjælp, og hensigtsmæssig (servicelovens § 136 f).

Nærværende lovforslag indebærer en udvidelse af disse regler i to henseender. For det første vil lovforslaget indføre en ny bestemmelse i

servicelovens § 129 b, som med enkelte modifikationer vil betyde, at muligheden for at flytte borgere med værgens/fremtidsfuldmægtigens samtykke i servicelovens § 136 f kommer til at gælde for alle personer, der er omfattet af lovens magtanvendelsesregler (lovforslagets § 1, nr. 27). En væsentlig forskel mellem de to bestemmelser vil være, at kommunen efter § 136 f kan indstille til Familieretshuset, at flytningen skal gennemføres, hvis værgeren/fremtidsfuldmægtigen modsætter sig kommunens indstilling. Denne mulighed vil ikke gælde efter § 129 b.

For det andet ophæves kravet i servicelovens § 129 a om, at den nedsatte funktionsevne skal være en følge af en sindslidelse. Dermed vil reglen kunne anvendes over for flere personer, uanset hvad årsagen er til deres nedsatte psykiske funktionsevne (lovforslagets § 1, nr. 26).

Forslagene har sin baggrund i en anbefaling fra Ekspertudvalget på socialområdet. Udvalget anførte blandt andet, at de nuværende regler for optagelse i botilbud uden samtykke ifølge kommunerne "fører til ineffektiv ressourceudnyttelse i de tilfælde, hvor borgerens aktuelle behov betyder, at vedkommende ikke er en del af den målgruppe, tilbuddet er godkendt til."¹²

Instituttet bemærker, at flytning af borgere uden deres eget samtykke udgør et betydeligt indgreb i deres ret til selvbestemmelse, til at vælge deres egen bolig og til familie- og privatliv. De berørte borgere vil blive flyttet væk fra deres hjem, nære relationer og vante omgivelser. De risikerer at blive flyttet længere væk fra deres familier og venner. Samtidig vil reglerne kun ramme personer med nedsat psykisk eller kognitivt handicap og vil derfor være udtryk for forskelsbehandling. Det kræver derfor meget tungtvejende grunde i hvert enkelt tilfælde at retfærdiggøre så vidtgående indgreb i borgernes hjem og liv.

Forslaget til § 129 b vil sænke kravene betydeligt til, hvornår borgere kan flyttes uden samtykke sammenlignet med den gældende regel i servicelovens § 129: Fra at flytningen efter § 129 skal være "absolut påkrævet" for, at vedkommende kan få den nødvendige hjælp, til, at det i § 129 b blot skal være "påkrævet". Og fra at borgeren efter § 129 skal udsætte sig selv for at lide væsentlig personskade, og det derfor vil være "uforsvarligt" ikke at flytte vedkommende, til, at det i § 129 b blot skal vurderes "omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt".

¹² Ekspertudvalget på socialområdet, Delrapport 1 – foreløbige anbefalinger til en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling af socialområdet, maj 2023, side 13-14.

Det vil være et krav efter § 129 b, at værger eller fremtidsfuldmægtigen tiltræder, at borgeren optages på et (andet) botilbud. Dette forhold ændrer dog ikke på, at borgeren fortsat vil opleve, at de bliver flyttet væk fra deres aktuelle bolig, omgangskreds og livssituation uden selv at have ønsket eller samtykket til det.

FN's Handicapkonventions artikel 12, stk. 3, bestemmer, at personer med handicap skal sikres adgang til den støtte, de måtte have behov for til at udøve deres rets- og handleevne.¹³ Konventionen hviler således på et princip om støttet beslutningstagen, hvorefter mennesker med handicap skal støttes i at træffe egne beslutninger og i at give udtryk for egen vilje, hvis de har behov for det. FN's Handicapkomité har opstillet retningslinjer for gennemførelsen af støttet beslutningstagen.¹⁴ Den foreslåede ordning med et substitueret samtykke fra værger eller fremtidsfuldmægtigen stemmer ikke overens med dette princip.

Endelig har flere faste værger mange værgemål, de er ansvarlige for.¹⁵ Det kan skabe risiko for, at de ikke er i dialog med eller har godt nok kendskab til de personer, de er værger for.

Det er på denne baggrund instituttets vurdering, at den foreslåede ordning risikerer at føre til krænkelse af borgernes grundlæggende rettigheder, idet den opstiller en for bred adgang til at foretage et så vidtgående indgreb i deres ret til selvbestemmelse, til at vælge deres egen bolig og til deres familie- og privatliv.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer forslaget, så kravene til optagelse i botilbud efter forslaget til § 129 b skærpes betydeligt.
- At ministeriet ændrer forslaget, så det i stedet bygger på en ordning med støttet beslutningstagen, hvor borgeren støttes i at træffe egne beslutninger og i at give udtryk for egen vilje.

Endelig ser instituttet med bekymring på, at personkredsen for servicelovens § 129 a bliver udvidet, idet bestemmelsen i forvejen giver mulighed for betydelige indgreb i borgernes rettigheder. Instituttet

¹³ Se Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 30. januar 2018 i Enver Şahin mod Tyrkiet, præmis 63.

¹⁴ FN's Handicapkomité, General comment No. 1: Equal recognition before the law, 19. maj 2014, afsnit 29.

¹⁵ Justitsministerens svar af 26. maj 2023 på Retsudvalgets spørgsmål nr. 700 (2022-23, 2. samling, alm. del).

henviser til sine høringsvar af 25. januar 2017 og 24. februar 2017 vedrørende indførelsen af servicelovens § 129 a.

ADGANG TIL AT FASTHOLDE, TILBAGEHOLDE OG TILBAGEFØRE BORGERE BØR IKKE UDVIDES

Som reglerne er i dag, kan personalet som hovedregel kun fastholde, tilbageholde eller føre en person tilbage til boligen eller til et andet opholdsrum, når personen udviser en adfærd, der er til fare for den pågældende selv eller andre (servicelovens § 124 d, stk. 1).

Ministeriet foreslår at udvide bestemmelsens anvendelsesområde, så personalet også kan fastholde, tilbageholde og tilbageføre en person:

- Hvis det er nødvendigt for at sikre en eller flere andres tryghed, værdighed og sikkerhed
- Når personen udviser en meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd over for de øvrige personer på bo- og dagtilbuddet
- I situationer, hvor en beboer på et bo- eller dagtilbud er gået ind i en anden beboers egen bolig, uden at den anden beboer ønsker det (lovforslagets § 1, nr. 9)

Det vil betyde, at den bredere adgang til at anvende magt, der i dag gælder for personer, hvis nedsatte funktionsevne er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse (servicelovens § 136 d), kommer til at gælde alle personer i målgruppen for magtanvendelsesreglerne.

Forslaget indebærer således en væsentlig udvidelse af de situationer, hvor der kan anvendes magt over for borgere med nedsat psykisk funktionsevne.

Behovet for at udvide adgangen til fastholdelse, tilbageholdelse og tilbageførelse ses imidlertid ikke at være underbygget på nogen måde.

Borgernes ønsker for eller imod at udvide adgangen til at bruge magt ses ikke at være blevet undersøgt til trods for, at forslaget i høj grad begrundes i hensynet til dem.

Rambølls evaluering af magtanvendelsesreglerne, som lovforslaget bygger på, viser desuden, at kun en lille del af ledere og medarbejdere (13-15 procent) oplever, at magtanvendelsesreglerne ikke giver de muligheder, der er nødvendige for at drage omsorg for målgruppen. Evalueringen viser desuden, at de magtanvendelsesmuligheder, lederne og medarbejderne efterlyser, ikke vedrører mulighederne for

fastholdelse, tilbageholdelse og tilbageførelse generelt, men forhold omkring hygiejnesituationer og brugen af stofseleer og sengeheste.¹⁶

Der er risiko for, at lovforslaget vil have den modsatte effekt end tilsigtet, idet det kan resultere i, at der bruges magt i flere situationer, hvilket kan føre til flere konflikter og endnu mere magt og lægge et yderligere pres på relationen og tilliden mellem personale og borgere.¹⁷ Det kan således – stik imod intentionen – øge utrygheden blandt beboerne.

Ønsker man at styrke beboernes tryghed, kunne man for eksempel i stedet arbejde for at forebygge konflikter og lignende, så anvendelse af magt så vidt muligt undgås, og fællesskabet understøttes. Det er veldokumenteret, at magtanvendelse kan forebygges via relevante indsatser, og at det fører til færre episoder med trusler, vold og magtanvendelse til gavn for såvel borgere som personale.¹⁸

Samtidig skaber den foreslåede bestemmelse en bred og upræcis adgang til at anvende magt over for borgere. Det skyldes dels, at dens ordlyd er vagt formuleret og åben for fortolkning, dels at lovforslagets bemærkninger ikke uddyber nærmere, hvordan den skal forstås.

Det er for eksempel ikke klart, hvad der skal forstås ved hensynet til andres værdighed, eller om begrebet tryghed refererer til personalets vurdering af de andre personers tryghed eller personernes subjektive oplevelse af tryghed. Det er heller ikke klart, hvornår en adfærd vil kunne anses for meget grænseoverskridende eller konfliktskabende.

Lovforslaget indeholder ingen retningslinjer for eller eksempler på, hvordan den nye bestemmelse vil skulle forstås og anvendes. Det anføres blot, at der vil "afhænge af en konkret og individuel vurdering i den enkelte situation" (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9). Det

¹⁶ Rambøll, Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler, august 2023, side 41.

¹⁷ Stine Grønbæk Jensen og Jesper Vaczy Kragh, Erfaret magt: Frustrationer og fastholdelse på botilbud, Syddansk Universitetsforlag, 2020, side 19.

¹⁸ Maria Røgeskov m.fl., Voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd – en kortlægning af virksomme metoder og lovende praksis, VIVE, 2018, Socialstyrelsen, Erfaringsopsamling: Projekt Forebyggelse af magtanvendelse på botilbud, november 2018, og Anika Liversage og Lea Iversen, Forebyggelse af magtanvendelser på botilbud for mennesker med udviklingshæmning – midtvejsevaluering af implementering af metoden LA2u, VIVE, 2023.

samme gælder forarbejderne til servicelovens § 136 d, som nærværende forslag bygger på.¹⁹

Instituttet anbefaler på denne baggrund:

- At ministeriet undlader at fremsætte forslaget om at udvide adgangen til at anvende fysisk magt efter servicelovens § 124 d.
- At ministeriet – hvis det fastholder bestemmelsen – tydeliggør, hvornår det er tilladt at anvende fastholdelse, tilbageholdelse og tilbageførsel efter den foreslåede bestemmelse.

BORGERE BØR IKKE LÅSES INDE I DERES BOLIGER

Servicelovens regler giver i dag ikke mulighed for at låse beboere inde i deres bolig. Der findes alene regler om at aflåse botilbuddets yderdøre, hvis der er risiko for, at beboere vil forlade botilbuddet og udsætte sig selv eller andre for fare (servicelovens § 128 c).

Ministeriet foreslår at indføre adgang til at låse beboere inde i deres egen bolig på et botilbud, hvor beboeren er til væsentlig fare for sig selv eller andre eller vil udvise en særligt truende adfærd over for andre, hvis beboeren forlader sin bolig, og hvor forholdene i det enkelte tilfælde gør indgrebet absolut påkrævet (lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 128 h, stk. 1)). Der skal være indhentet en forhåndsgodkendelse fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, som højst kan gælde seks måneder (§ 128 h, stk. 1). Det er desuden et krav, at mindre indgribende tiltag skal være overvejet og afprøvet, at beboeren ikke må være selvmordstruet, og at boligen som udgangspunkt ikke bebos af andre (stk. 1, nr. 3-6). Indelåsningen skal vare så kort tid som muligt og må højst vare ti timer i løbet af et døgn og i kortere tid i bestemte tidsrum (stk. 2). Endelig skal beboeren jævnligt overvåges, have adgang til toilet, vand og nødvendig medicin i sin bolig samt have tilkaldemulighed fra boligen (stk. 4).

Forslaget indebærer efter instituttets opfattelse et betydeligt indgreb i borgernes grundlæggende ret til personlig frihed og værdighed og kan i høj grad medvirke til at øge institutionaliseringen af mennesker med handicap.

Nødvendigheden af dette forslag ses ikke dokumenteret på nogen måde. Borgernes syn på forslaget er ikke undersøgt, og det er heller ikke omtalt i hverken Rambølls evaluering eller opsamlingen fra ministeriets workshop om magtanvendelsesreglerne.

¹⁹ Folketingstidende 2018-19 (1. samling), tillæg A, lovforslag nr. L 156, side 15 og 54.

De potentielle skadevirkninger for de borgere, der vil blive indespærret, og som i forvejen har betydelige funktionsnedsættelser, er heller ikke blevet undersøgt.

Endelig harmonerer forslaget ikke med servicelovens formål, der blandt andet er at understøtte den enkeltes muligheder for at fastholde egne ressourcer og fremme øget selvstændighed samt forbedre den enkeltes sociale og personlige funktion.²⁰

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet undlader at fremsætte forslaget til § 128 h, stk. 1, om at låse beboere inde i deres boliger på botilbud.

Hvis forslaget fastholdes, bør der efter instituttets opfattelse stilles strengere krav på en række punkter.

For det første bør forhåndsgodkendelsen fra Det Socialfaglige Nævn gælde for en kortere periode, for eksempel én eller tre måneder.

For det andet bør en beboer ikke låses inde i sin bolig, hvis pågældende er til fare for sig selv, da der i så fald kan være risiko for, at de udøver selvskade. En beboer bør heller ikke låses inde med den begrundelse, at de er udendørssøgende, da det bør kunne håndteres med pædagogiske værktøjer og i sidste ende de eksisterende regler i servicelovens §§ 125 og 128 c og den foreslåede regel i § 128 f.

Endelig bør to eller flere beboere, der er til væsentlig fare for andre eller udviser en særlig truende adfærd, aldrig låses inde sammen i deres fælles bolig. Beboere bør heller ikke låses ind i boliger, de deler med andre, med den konsekvens, at den anden beboer i boligen afskæres fra den fælles bolig.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet – hvis det fastholder bestemmelsen – ændrer forslaget, således *at* forhåndsgodkendelsen fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap gælder for en kortere periode, *at* indelåsning ikke kan anvendes, hvis beboeren er til væsentlig fare for sig selv, eller begrundes med, at beboeren er udendørssøgende, og *at* indelåsning aldrig kan anvendes, hvis boligen bebos af andre.

²⁰ Servicelovens § 81, nr. 2, samt FN's Handicapkonventions artikel 26.

ÅBNING AF LÅSTE DØRE TIL BORGERENS BOLIG BØR BEGRÆNSES TIL DET STRENGT NØDVENDIGE

Der findes ikke i dag regler i serviceloven om, at personalet må tiltvinge sig adgang til en borgers bolig, hvis deres dør for eksempel er låst. Personalet kan derfor kun skaffe sig adgang til boligen på grundlag af nødværge (lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.8.1).

Ministeriet foreslår at skabe hjemmel i serviceloven til, at personalet kan tiltvinge sig adgang til en borgers bolig på et botilbud, når det er absolut nødvendigt for at undgå en væsentlig og nærliggende risiko for, at beboeren forårsager væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre, eller når der er en væsentlig sundhedsmæssig risiko for beboeren eller andre. Kommunen skal indhente forhåndsgodkendelse fra Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap, som højst kan gælde for en periode på tolv måneder (lovforslagets § 1, nr. 22 (§ 128 i)).

Instituttet anerkender, at reglen tjener et væsentligt og legitimt formål, som er at beskytte beboeren mod væsentlig og alvorlig personskade på sig selv eller andre eller mod en væsentlig sundhedsmæssig risiko.

Samtidig er der tale om et vidtgående indgreb i borgerens privatliv, som kræver tungtvejende grunde og løbende revurdering af dets nødvendighed.

Ifølge bemærkningerne vil en væsentlig sundhedsmæssig risiko blandt andet kunne opstå ved skimmelsvamp, store mængder affald, rådne madvarer og skadedyr. Desuden anføres det, at det "som udgangspunkt ikke [vil] være en tilstrækkelig sundhedsmæssig risiko, at en beboer ryger cigaretter i sin bolig uden at lufte ud" (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 22 (til 128 i)).

Den sidste sætning antyder et væsentligt bredere anvendelsesområde for § 128 i end de øvrige eksempler, idet den antyder, at det forhold, at borgeren ryger i sit hjem uden at lufte ud, i nogle tilfælde vil kunne berettige, at personalet tiltvinger sig adgang til boligen. Det kan åbne op for en fortolkning af bestemmelsen, hvor for eksempel manglende rengøring i nogle tilfælde også vil kunne begrunde, at personalet tiltvinger sig adgang til boligen.

Instituttet vurderer, at der er behov for at præcisere bemærkningerne, så det tydeligt fremgår, at § 128 i kun vil kunne anvendes, når der er fare for beboerens eller andres liv, legeme eller helbred.

Instituttet bemærker derudover, at forhåndsgodkendelsen fra Det Socialfaglige Nævn vil gælde i op til tolv måneder. Det er en meget lang

periode, hvor borgeren vil kunne blive underlagt et regime, hvor personalet kan tiltvinge sig adgang til vedkommendes bolig.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet tydeliggør i bemærkningerne til § 128 i, at den kun kan anvendes, når der er fare for beboerens eller andres liv, legeme eller helbred.
- At ministeriet forkorter den periode, Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicaps forhåndsgodkendelse kan gælde for.

BEHOV FOR AT AFLÅSE DØRE I BO- OG DAGTILBUD BØR UNDERSØGES NÆRMERE

Ministeriet foreslår en række ændringer af magtanvendelsesreglerne i serviceloven, som vil udvide mulighederne for at låse og sikre døre i botilbud.

Det drejer sig om låsning eller sikring af døre mellem en borgers bolig og fællesarealer, døre til servicearealer og fælleskøkkener samt låger, der er udgang fra et bo- eller dagtilbuds udeareal (lovforslagets § 1, nr. 22 (§§ 128 d-128 f)). Desuden skabes der mulighed for at anvende særlige døråbnere på døre, der afgrænser afdelinger eller boenheder, og låger, der er udgang fra udearealet (lovforslagets § 1, nr. 12).

Disse forslag fremstår i et vist omfang velbegrundede. Det kan for eksempel i visse situationer være hensigtsmæssigt at forsinke en beboers adgang til fælles opholdsrum for at hindre vold og konflikter.

Samtidig vil forslagene dog bidrage til den øgede institutionalisering af mennesker med handicap, som lovforslaget generelt skaber. Beboere på bo- og dagtilbud vil således i højere grad end i dag opleve, at deres bevægelsesfrihed begrænses på forskellig vis. Beslutninger om at låse eller sikre visse døre af hensyn til én eller flere beboere vil således påvirke alle beboerne på bo- eller dagtilbuddet.

Nødvendigheden af at indføre så mange begrænsninger på én gang ses heller ikke at være afdækket. Kun forslaget om at hindre borgerens direkte adgang til fælles opholdsrum blev nævnt af en leverandør på ministeriets workshop om magtanvendelsesreglerne i maj 2023.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet nærmere undersøger, om disse ændringsforslag er nødvendige og relevante, og ændrer forslagene i lyset heraf.

UDTØMMENDE OPREGNING AF TILLADTE HJÆLPEMIDLER

Ministeriet foreslår en række ændringer af reglerne om stofselser i servicelovens § 128. Ministeriet foreslår blandt andet at give mulighed for at anvende andre hjælpemidler end stofselser, hvis hjælpemidlet i sin funktion og anvendelse mv. vil kunne fungere på tilsvarende måde som en stofsele. Derfor tilføjes ordene "eller lignende" efter "stofselser" i bestemmelsens ordlyd.

Instituttet bemærker, at servicelovens magtanvendelsesregler bør gøre udtømmende op med, hvilke indgreb der kan anvendes over for borgerne. Derfor er det problematisk at anvende udtryk som "eller lignende", da der kan opstå tvivl om, hvilke midler der kan anvendes efter § 128.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer forslaget til servicelovens § 128, så den udtømmende opregner de tilladte hjælpemidler.

KAMERAKIG BØR KUN ANVENDES HVIS DET ER DET MINDST INDGRIBENDE MIDDEL

Ministeriet foreslår at indføre hjemmel til, at der kan anvendes kamerakig over for en person, når der er risiko for personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør anvendelsen påkrævet for at afværge denne risiko (lovforslagets § 1, nr. 19).

Instituttet anerkender, at kamerakig kan være det mindst indgribende middel i forhold til at overvåge borgere i visse situationer, for eksempel fordi borgeren bliver forstyrret af personalets fysiske tilstedeværelse.

Kamerakig udgør imidlertid et betydeligt indgreb i borgernes privatliv, da der vil være mulighed for at observere intime situationer i borgerens hjem, for eksempel i deres soveværelse om natten. Borgeren vil desuden ikke vide på forhånd, hvornår, hvor ofte eller af hvem de bliver overvåget, og kan opleve, at de aldrig ved, hvornår de er alene.

Derfor bør forslaget begrænses til de situationer, hvor det er det mindst indgribende middel. Det bør desuden være et krav, at borgeren, eventuelt med støtte, har givet et informeret samtykke til kamerakig.

Instituttet anbefaler på denne baggrund:

- At ministeriet indsnævrer betingelserne for, hvornår kamerakig kan anvendes, så det tydeliggøres, at det skal være det mindst indgribende middel.

- At ministeriet stiller som betingelse, at borgeren, eventuelt med støtte, har samtykket til anvendelsen af kamerakig.
- At ministeriet stiller som krav, at der skal være en indikator på kameraet for, hvornår det er tændt, for eksempel via en lille lampe eller lyd (afhængig af borgerens behov og præferencer).

UDVIDET BRUG AF LYD- OG BEVÆGELSESMONITORERING BØR SKER MED RESPEKT FOR BORGERNES RETTIGHEDER

Ministeriet foreslår at bemyndige social- og boligministeren til at kunne fastsætte regler om anvendelse af flere velfærdsteknologiske løsninger uden forudgående indstilling fra Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi, som foreslås nedlagt (lovforslagets § 1, nr. 18).

Ministeriet anfører, at bemyndigelsen vil blive brugt til at fastsætte regler om anvendelse af lyd- og bevægelsesmonitorering i videre omfang end i dag (de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.3).

Det vil blandt andet kunne indebære, at borgere lydovervåges i længere tidsstræk, hvis tungtvejende faglige grunde taler for det. Uanset hvor længe overvågningen varer ad gangen, vil personalet kunne komme til at overheøre fortrolige og private samtaler i borgernes hjem. Som borger vil man desuden ikke vide på forhånd, hvornår, hvor ofte eller hvem der lytter med. Det kan betyde, at man aldrig kan føle sig helt alene.

Instituttet finder det derfor betænkeligt, at ministeriet anfører, at "lydmonitorering, som kun reagerer på lyde fra borgeren, efter omstændigheder [vil] kunne give borgeren mere privatliv end ved personalets fysiske tilstedeværelse", og at brugen af disse teknologier "i mange tilfælde kan være mindre indgribende i borgernes selvbestemmelsesret, end hvis personalet skal være fysisk til stede hos borgeren" (de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2).

Det er væsentligt, at der er et vedvarende fokus på brugen af teknologier baseret på borgernes rettigheder og retssikkerhed, socialfaglighed og teknologisk indsigt.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet sikrer, at udvidelser i adgangen til at anvende velfærdsteknologier baseres på borgernes rettigheder og retssikkerhed, socialfaglighed og teknologisk indsigt og gennemføres på baggrund af en betryggende proces med inddragelse af relevante fagpersoner og interessenter.

SAGKUNDSKAB I DET SOCIALFAGLIGE NÆVN VEDRØRENDE MAGTANVENDELSE OVERFOR BORGERE MED HANDICAP

Ministeriet foreslår at oprette Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap (lovforslagets § 1, nr. 29). Nævnet vil for det første overtage Familieretshusets afgørelseskompetence i sager om blandt andet optagelse i botilbud uden samtykke. For det andet vil nævnet få til opgave at afgive vejledende udtalelser om velfærdsteknologi, hvormed det til dels erstatter Rådet for Tryghedsskabende Velfærdsteknologi.

Nævnet vil være sammensat af en formand, der skal være dommer, og to medlemmer beskikket af social- og boligministeren efter indstilling af ét medlem fra Danske Handicaporganisationer og ét medlem fra Kommunernes Landsforening. Familieretshuset vil sekretariatsbetjene nævnet.

Instituttet bemærker, at nævnet vil skulle træffe indgribende afgørelser i indviklede sager over for borgere, som kan have komplicerede funktionsnedsættelser og støttebehov. Det vil kræve betydelig social- og sundhedsfaglig indsigt at vurdere disse sager, for eksempel i forhold til om en borger vil kunne få tilstrækkelig hjælp og støtte i sin bolig, så det ikke er nødvendigt at flytte vedkommende til et (andet) botilbud efter servicelovens § 129.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer lovforslaget, så Det Socialfaglige Nævn vedrørende Magtanvendelse overfor Borgere med Handicap sikres relevante og tilstrækkelige social- og sundhedsfaglige kompetencer.

LEMPEDE KRAV TIL REGISTRERING OG INDBERETNING BØR VARETAGE BORGERNES RETSSIKKERHED

Ministeriet foreslår at lempe kravene til registrering og indberetning af visse magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter serviceloven.

Navnlig vil social- og boligministeren blive bemyndiget til at bestemme, at konkrete indgreb, der hviler på en forhåndsgodkendelse, ikke skal registreres hver gang, de foretages, i følgende tilfælde:

- Personalets anvendelse af stofseler
- Personalets anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi
- Forhåndsgodkendt kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer
- Låsning og sikring af døre til fælles opholdsrum

- Låsning og sikring af døre til servicearealer og fælleskøkkener
- Aflåsning og sikring af låger mv. fra et udeareal
- Låsning og sikring af skabe og skuffer mv.
- Åbning af aflåst yderdør til en bolig i et botilbud.

I stedet lægges der op til, at personalet ved disse indgreb skal foretage en samlet registrering, hvor der skal angives en skønsmæssig opgørelse af antallet af indgreb. Registrerings- og indberetningsfrekvensen vil blive fastsat i bekendtgørelsesform og vil ifølge lovbemærkningerne for eksempel kunne fastsættes til hvert år eller hvert andet år (de specielle bemærkninger til § 1, nr. 45).

De øvrige magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter serviceloven vil som hidtil fortsat skulle registreres og indberettes hver gang, de anvendes.

På den ene side varetager registrerings- og indberetningsreglerne et væsentligt retssikkerhedsmæssigt hensyn til at sikre monitorering af og kontrol med magtanvendelse og andre indgreb.

På den anden side er det relevant at sikre, at reglerne ikke bliver en tung bureaukratisk byrde for personalet. Formålet med at registrere og indberette magtanvendelser og andre indgreb er blandt andet, at det skal bidrage til faglig refleksion omkring brugen af disse indgreb, og hvordan de kan undgås i fremtiden. Hvis arbejdet bliver rutinepræget, kan det stå i vejen for dette formål. Desuden kan det forklare, at en del magtanvendelser og andre indgreb ikke indberettes.²¹

Der skal således findes en rimelig balance mellem disse til dels modsatrettede hensyn. Instituttet vurderer i den forbindelse, at det er væsentligt at sikre, at magtanvendelse og andre væsentlige indgreb i selvbestemmelsesretten altid bør registreres og indberettes hver gang, de foretages, for at understøtte borgernes rettigheder og retssikkerhed.

Instituttet finder det derfor problematisk, at forhåndsgodkendte kortvarige fastholdelser i hygiejnesituationer og beslutninger om at tiltvinge sig adgang til boligen ikke vil skulle indberettes hver gang.

Instituttet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer lovforslaget, så kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer og åbning af en aflåst eller sikret yderdør til

²¹ Rambøll, Evaluering: De reviderede magtanvendelsesregler, august 2023, side 18-20.

borgerens bolig skal indberettes og registreres hver gang, de anvendes.

Desuden er det væsentligt at sikre pålidelige tal om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten efter serviceloven og voksenansvarsloven, så udviklingen kan monitoreres. Institutet henviser i den forbindelse til sine anbefalinger i indledningen til dette høringssvar.

FORHÅNDSGODKENDELSER BØR VÆRE TIDSBEGRÆNSEDE

Efter servicelovens regler skal visse indgreb forhåndsgodkendes af kommunen. En sådan forhåndsgodkendelse skal være tidsbegrænset.

Ministeriet foreslår, at forhåndsgodkendelser fremover skal kunne være tidsbegrænsede ved brug af stofselv og tryghedsskabende velfærdsteknologi samt kortvarig fastholdelse i hygiejnesituationer, når "visse særlige betingelser" er opfyldt (de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.1.3). Tidsbegrænsede forhåndsgodkendelser vil især skulle bruges over for borgere, som ikke har udsigt til bedring (de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.1.2), men betingelserne er ikke nærmere uddybet, da de vil skulle fastsættes i en bekendtgørelse.

Det er problematisk, at disse forhåndsgodkendelser vil kunne være tidsbegrænsede, især når forslaget ses i sammenhæng med, at de konkrete indgreb ikke vil skulle registreres og indberettes hver gang, jf. ovenfor. Det vil i betydelig grad svække kontrollen med, om det fortsat er proportionelt at foretage indgrebene.

Institutet anbefaler derfor:

- At ministeriet ændrer forslaget, så alle forhåndsgodkendelser fortsat skal være tidsbegrænsede.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2023-9117.

Med venlig hilsen

Pernille Boye Koch

NATIONAL OMRÅDECHEF